

**Tidig
språkutveckling
i naturen**

Praktisk handbok

Tidig språkutveckling i naturen

Early **L**anguage **D**evelopment **i**n **N**ature

Praktisk handbok

Utgivare:

CENTER ŠOLSKIH IN OBŠOLSKIH DEJAVNOSTI (CŠOD)
Frankopanska 9
1000 Ljubljana
info@csod.si
www.csod.si
+386 1 2348 601

Ansvarig person: Branko Kumer, direktör

Redaktionen

Irena Kokalj, CŠOD
Barbara Kejžar, CŠOD
Carla Sack, Universitätstadt Marburg
Sue Waite, Högsolan i Jönköping
Per Olof Gunnar Askerlund, Jönköping University
Martin Vollmar, bsj Marburg

Bidragande författare (alfabetiskt):

Ajdinović Barbara, Osnovna šola Miklavž na Dravskem polju, Slovenien (grundskola)
Bratec Jasmina, Osnovna šola Slivnica pri Celju, Slovenien (grundskola)
Bruss Carolin, Anneliese Pohl Kindertagesstätte, Marburg, Tyskland
Dietrich Ines, Marburger Waldkindergarten, Tyskland (en förskola)
Dražumerič Tjaša, Osnovna šola Litija, Slovenien (en grundskola)
Eliasson Susanne, HallonEtt AB, Jönköping (förskola)
Krajnc Tanja, Vrtec pri Osnovni šoli Voličina, Slovenien (en förskola)
Leipold Lisa-Marie, Kindertagesstätte "Weißer Stein" Stadtallendorf, Tyskland (en förskola)
Letmade Cordula, Grundschule Wohra, Tyskland (grundskola)
Levičar Aljaž, Vrtec Galjevica, Ljubljana, Slovenien (en förskola)
Mlakar Matej, Center šolskih i obšolskih dejavnosti, Slovenien
Möschet Marissa, Bildungsstätte am Richtsberg, Tyskland (barnomsorg efter skolan)
Nachtwey Brigitta, Regenbogenschule Ebsdorf-Leidenhofen, Tyskland (en grundskola)
Pachmann Mathias, Kindertagesstätte "Weißer Stein" Stadtallendorf, Tyskland (en förskola)
Pedraza Anna-Maria, HallonEtt AB, Jönköping (förskola)
Pintar Petra, OŠ dr. Janeza Mencingerja Bohinjska Bistrica, Slovenien (en grundskola)
Saarnak Ingegerd, Förskolan Pärugglan, Jönköping, Sverige (en förskola)
Strid Thina, Råslättsskolan, Jönköping, Sverige (en grundskola)
Sirak Maja, Osnovna šola Litija, Slovenien (grundskola)
Šoba Ana, OŠ Miklavž na Dravskem polju, Slovenien (en grundskola)
Tisov Tjaša, OŠ dr. Janeza Mencingerja Bohinjska Bistrica, Slovenien (en grundskola)
Weber Bente, Regenbogenschule Ebsdorf-Leidenhofen, Tyskland (en grundskola)
Zidanšek Nastja, OŠ Slivnica pri Celju, Slovenien (en grundskola)
Zinser Annette, Grundschule Wohra, Tyskland (grundskola)

Foton: Bilderna togs av de anslutna partnernas lärare under projektets gång.

Utgåva: 100 exemplar

Korrekturläsning av den engelska versionen

Terry T. Jackson

Design och tryck

Design Demšar d.o.o.

Denna handbok utarbetades i projektet Early Language Development in Nature – ElaDiNa (Erasmus+ KA2 Strategic partnership), finansierat av Europeiska Unionen. Åsikter och åsikter som uttrycks är dock endast författarens/författarnas och återspeglar inte nödvändigtvis de från Europeiska unionen eller CMEPIUS. Varken Europeiska unionen eller den beviljande myndigheten kan hållas ansvariga för dem.

CIP - Katalożni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

37:81'232(035)

TIDIG språkutveckling i naturen = Early Language Development in Nature : praktisk handbok / [redaktionen Irena Kokalj ... [et al.] ; bidragande författare (alfabetiskt) Ajdinović Barbara ... et al.]. - Ljubljana : Center šolskih in obšolskih dejavnosti, 2023

ISBN 978-961-95963-6-4
COBISS.SI-ID 164893443

Innehåll

Inledning	7
Kapitel I: Språkstimulerande strategier	13
- Hur stimulerar man barns språkinläring?	14
- Språkstimulerande strategier	17
Kapitel II: ELaDiNa i praktiken!	25
- Allmänna rekommendationer och översikt över utvalda aktivitetsplaner	26
- Utvalda aktivitetsplaner i naturmiljö:	30
1. Leta efter skatten!	30
2. Naturskattväska	32
3. Tryck på den	34
4. En detektiv	35
5. Hitta rätt blad	36
6. Namnge mig	37
7. Upptäcka med en spegel eller en ram eller med kikare och förstoringsglas	38
8. Brevspelet	40
9. Söker efter bokstäver	41
10. Skogsgrenar	42
11. Skogens färger	43
12. Hitta mig	45
13. På upptäckstur med förstoringsglas	46
14. Hitta och beskriv likheter mellan saker som finns i naturen	47
15. Dans av höstlöv	48

16. Träkorten	50
17. En sak måste bort	52
18. Antal	53
19. Mandala	55
20. Sortera	56
21. Mönster! Gå som jag gör!	57
22. Matematisk utmaning	58
23. Användning av små vardagliga stunder: Måla med lera	59
24. Bygg ditt eget boende	60
25. Imaginärt alvhus	62
26. Marmorlöpning	63
27. Efterlikna ett djur	65
28. Berättarstenar	66
29. Att göra en bok	67
30. Upptäckter med en borste och vatten	69
31. Sagohjältar gjorda av naturmaterial	71
32. Snömasker	72
33. Ankorna	73
34. Den längsta meningen	75
35. Den magiska pinnen	76
36. Vår ritual: Lyssna, var med, var en del av det!	78

Inledning

Vad är det? Hur kan det komma sig? Barn ställer sådana frågor hela tiden när vi vandrar med dem ute i naturen. De är alltid nyfikna, men samtidigt kan de inte de nödvändiga termerna eller har en förklaring till många omgivande saker.

„Där, månen! Men den borde sova!“ utbrister femåriga Alex förvånat över kraftfulla solstrålar som skiner genom skogens lövverk. Han försöker hitta den bästa förklaringen till detta överraskande och okända fenomen med hjälp av andra barn och pedagog. Berättelser och till och med sånger om månen byts ut.

Naturen är full av ord och därmed också full av möjligheter och tillfällen att prata. Berättelser och frågor tas upp och förklaringar söks. Barn som möter det uppmuntras att tala. Livligheten och mångfalden av naturliga saker och varelser, möjligheter till rörelse och speciella atmosfärer **gör naturen till ett extraordinärt språkutrymme.**

Att utveckla denna språkstimulerande potential i den naturliga miljön var huvudupdraget för vårt projekt ElaDiNa - *Early Language Development in Nature*. Konkret **sammanförde projektet två ämnen av stor betydelse för sammanhanget för tidig utbildning: språkutveckling och barns aktiviteter i naturen. Kärnidén med projektet var att skapa ett nytt generellt tillvägagångssätt för tidig språkutveckling i naturen** baserat på projektpartnerernas erfarenhet och expertis. Lärande i naturen och med naturen är en av dimensionerna för att ansluta utbildningsprogram till den verkliga världen, med befintliga bevis som visar ett direkt samband mellan denna typ av anslutning och en tydlig ökning av utbildningens kvalitet och effektivitet.

Vad är ELaDiNa?

ELaDiNa (Early Language Development in Nature) är ett strategiskt partnerskapsprojekt inom Erasmus+ KA2 (2021–2023) som behandlar möjligheterna att utveckla och främja språkkunskaper i naturliga miljöer för barn i åldrarna 3 till 7år.

Språkutveckling är otvivelaktigt en avgörande process när det gäller den allmänna utvecklingsprocessen och en framgångsrik utbildningskarriär. I förskoleåldern sätter viktiga steg i språkinläringen kursen för en bra skolstart. Det är dock också en erkänd brådskande fråga för utbildning (policy och praktik) att vissa barn kämpar med tidig språkinläring och lider av förseningar i språkutvecklingen, särskilt när de kommer från underprivilegierade bakgrunder. **Detta projekt syftar till att utveckla det potentiellt betydande språkstödet av att uppleva naturen.** De beprövade fördelarna med utomhusinläring för barn, såsom att öka deras nyfikenhet och autonomi, ge förstahandsupplevelser som en bas för kognitiv, social och fysisk utveckling och främja barns välbefinnande och hälsa, kan berikas och kopplas till ett specifikt fokus på tidig språkutveckling.

Under de senaste åren har naturpedagogisk erfarenhet visat sig ha stor potential att främja barns språkliga utveckling: en potential som hittills har försumrats. När barn ges möjlighet och utrymme i naturliga miljöer **kan deras nyfikenhet väckas och bemötas, deras fantasi stimuleras och deras lust att röra sig och uppfylla sig tillfredsställda.** Dessa omständigheter ger barn möjlighet att kommunicera intensivt. Projektets fokus var att erkänna dessa möjligheter och dra nytta av dem för att hjälpa barn att lära sig och förbättra sina språkkunskaper.

Ett sådant tillvägagångssätt är nytt och anmärkningsvärt underkänt, även om utomhusmetoder i allmänhet är välkända och allmänt erkända. Således **var de viktigaste projektaktiviteterna:**

- utveckla, testa, utvärdera och diskutera modellen „Early Language Development in Nature“ med internationell professionell personal från akademiska och praktiska arbetsområden,
- utbilda en internationell grupp av fortbildningspedagoger och lärare,
- utbilda utbildare från olika länder,
- initiera genomförandet av tillvägagångssättet i varje partnerregion,
- förbereda handböcker för att stödja lärare,
- sprida tillvägagångssättet genom vidareutbildning för pedagoger, forskollärare och grundskollärare,
- dela erfarenheter på en internationell konferens och olika nationella evenemang.

Resultaten av alla dessa projektaktiviteter presenteras i fyra olika resultat:

- **Generisk modell av det nyutvecklade tillvägagångssättet ELaDiNa**, bildad som en uppsättning instrument, protokoll, förfaranden, material och fallstudier om genomförandet av utomhusinlärning för att utveckla språk (läs- och skrivkunighet, oracy) och andra kompetenser hos barn från 3 till 7 års ålder. Modellen ger innovativa möjligheter för barn att utveckla och utöka olika kompetenser i språk och andra grundläggande färdigheter.
- **Teoretisk handbok**, där fokus ligger på teoretiska sammanhang i „Early Language Development in Nature“ -metoden. Handboken ger resultat av projektets process för intellektuellt utbyte, teoretiskt arbete och utvärdering av det praktiska fältförsöket.
- **Praktisk handbok**, där metoder, verktyg och riktlinjer för „Early Language Development in Nature“ -metoden samlas och förklaras genom utvalda aktivitetsplaner för utomhusbruk.
- **Utbildningsprogram**, utvecklat och genomfört med 40 lärare från partnerländer, som fick ny kunskap och färdigheter om hur man utvecklar språk i naturen och hur man överför denna kunskap till andra experter.

Vem är ELaDiNa?

Ledande partner: Center šolskih in obšolskih dejavnosti – CŠOD (Slovenia), <https://www.csod.si/>

Projektpartners:

- Zavod RS za šolstvo (Slovenien), <https://www.zrss.si/>
- Höskolan i Jönköping (Sverige), <https://ju.se/en/>
- Universitätsstadt Marburg (Tyskland), www.marburg.de/portal/startseite.html
- bsj Marburg (Tyskland), www.bsj-marburg.de

Associerade partners – grundskolor och förskolor/daghem från partnerländer:

- HallonEtt AB, Jönköping, Sverige (en förskola),
- Förskolan Pärlugglan, Jönköping, Sverige (en förskola),
- Råslättsskolan, Jönköping, Sverige (en grundskola),
- Marburger Waldkindergarten, Marburg, Tyskland (en förskola),
- Grundschule Wohra, Wohra, Tyskland (en grundskola),
- Regenbogenschule Ebsdorf-Leidenhofen, Ebsdorfergrund, Tyskland (en grundskola),

- Bildungsstätte am Richtsberg, Marburg, Tyskland (barnomsorg efter skolan),
- Kindertagesstätte “Weißer Stein” Stadtallendorf, Stadtallendorf, Tyskland (en förskola),
- Städtische Kindertagesstätte Schröck, Marburg, Tyskland (en förskola),
- Anneliese Pohl Kindertagesstätte, Marburg, Tyskland (en förskola),
- Osnovna šola dr. Janeza Mencingerja Bohinjska Bistrica, Slovenien (en grundskola),
- Bratec Jasmina, Osnovna šola Slivnica pri Celju, Slovenien (grundskola)
- Osnovna šola Litija, Slovenia (a primary school),
- Ajdinović Barbara, Osnovna šola Miklavž na Dravskem polju, Slovenien (grundskola)
- Krajnc Tanja, Vrtec pri Osnovni šoli Voličina, Slovenien (en förskola)

Hur den praktiska handboken utvecklades

Eftersom det var viktigt för oss att utveckla en särskild generisk modell för tidig språkutveckling i naturliga miljöer, med den teoretiska bakgrunden i aktuell forskning och relevanta teoretiska resultat, var vi också medvetna om **vikten av högkvalitativ utbildning och kvalitativ överföring av vårt teoretiska tillvägagångssätt till praktik**. Med tanke på detta har vi ägnat särskild uppmärksamhet åt att **organisera och genomföra kvalitativ utbildning för lärare från våra associerade projektpartners från alla partnerländer: Slovenien, Tyskland och Sverige**.

I utbildningen, som presenteras närmare i ELaDiNa-utbildningsprogrammet, har vi inkluderat 40 pedagoger från förskolor och grundskolor, från grundskolor och fritidshem i de utvalda länderna. Under hela utbildningsprogrammet har vi ägnat särskild uppmärksamhet åt övervakning, utvärdering och självreflektion från deltagarna för att på ett adekvat sätt bedöma kvaliteten på överföringen av vårt tillvägagångssätt till praktiken och dess praktiska konsekvenser.

I slutet av utbildningsprogrammet bad vi våra deltagare att demonstrera den kunskap de fått i sin vardag. De förberedde aktiviteter för barn som innebar viktiga delar av vårt ELaDiNa-tillvägagångssätt och testade dem med barn. De bästa exemplen presenteras i denna praktiska handbok.

Så här läser du den här handboken

Denna korta introduktion har informerat dig om huvudidéerna, målen och de viktigaste resultaten av vårt projekt ELaDiNa – Early Language Development in Nature för att ge dig ett bredare sammanhang och en viktig inblick i följande kapitel.

Det första kapitlet ger inblick i relevanta teoretiska riktlinjer och instruktioner för att stimulera språkinlärningsmöjligheter i naturliga miljöer, med särskild tonvikt på språkstimulerande strategier. Det finns många möjligheter i naturliga miljöer som kan framkalla språkstimulerande situationer. Men för att göra dessa möjligheter till verkliga språkinlärningsmoment för barn måste du kunna känna igen dessa situationer och följa med dem språkligt på ett stödjande sätt.

Det andra kapitlet innehåller utvalda aktivitetsplaner, som utarbetades av deltagarna i vårt utbildningsprogram. Kapitlet börjar med några allmänna rekommendationer och en översikt över utvalda aktiviteter, som också innehåller de mest relevanta stimulanserna till stöd för tidig språkutveckling i naturen. Denna allmänna introduktion följs av utvalda praktiska exempel på hur man kan stödja tidig språkutveckling i naturliga miljöer.

Kapitel I

Språkstimulerande strategier

Hur man stimulerar barns språkinläring?

Det finns många möjligheter i naturliga miljöer som kan framkalla språkstimulerande situationer. Men för att göra dessa möjligheter till verkliga språkinlärningsmoment för barn, behöver medföljande lärare eller andra vuxna känna igen dessa situationer, besluta om ett lämpligt tillvägagångssätt för språkinläring, och följa barnen språkligt på ett stödjande sätt.

Vi måste också förstå att det inte bara är aktiviteter som är språkstimulerande. Endast känslig, lyhörd dialog under och/eller efter aktiviteter gör dem till framgångsrika språkinlärningsmöjligheter för barn. I sin språkinlärningsprocess behöver barn lämpliga dialogpartners som är bekanta med konsten att främja språk, modelleringstekniker och andra språkstimulerande strategier och som reagerar känsligt och kontingent på barns verbala eller icke-verbala uttalanden. Sådan utformning och stöd av samtal har en avgörande inverkan på om sådana aktiviteter har en gynnsam effekt på barns språkinläring.

Barns språkutveckling är beroende av vuxna dialogpartners

Som vi diskuterar mer ingående i vår teoretiska handbok **kan barns språkinläring bara utvecklas i nära samspel med andra människor och beror mycket på den specifika miljö som stimulerar språket och inbjuder till tal**. En exponering för språk i en enbart passiv form (t.ex. genom filmer, radio eller andra digitala medier) är inte lämplig. Språkinläring är ett komplext samspel av medfödda, biologiska förutsättningar och språklig stimulering av miljön: ett helt ömsesidigt, interaktivt sammanhang. I detta sammanhang börjar ett barn tala utifrån utvecklingsmässigt nödvändig kommunikation med vårdgivare. När man använder språket som ett verktyg lär sig ett barn att tala inte för språkets skull utan av ett socialt behov: de vill kommunicera, utbyta idéer och erfarenheter med vårdgivare och andra, komma i kontakt med varandra och uppnå något genom språket. Att kunna kommunicera med språket expanderar enormt ett barns möjligheter att agera och förhandla i en social och materiell värld, som i slutändan också är en språklig värld. Viljan att tala och behovet av att kommunicera och etablera kontakt med andra människor är de främsta drivkrafterna för barns språkinläring. Avgörande för framgången med denna förvärvsprocess är den erbjudna kvantiteten och kvaliteten på språket.

Det finns vissa avgörande faktorer för att barn ska lära sig tal och språk:

- de är försedda med en språkstimulerande miljö som erbjuder dem en mängd olika tillfällen och möjligheter att tala,
- de upplever intensiv social interaktion med sina vårdnadshavare eller andra referenspersoner, som villigt och ofta engagerar sig i interaktioner och dialoger med dem,
- deras icke-verbala signaler tolkas och besvaras också som försök till kommunikation,
- deras konversationspartners visar inte bara intresse för sina ämnen, utan de tar medvetet upp dem och utvecklar dem känsligt,
- de upplever bra språkliga förebilder som erbjuder dem ett rikt ordförråd och åldersanpassade konstruktioner av meningar, från vilka de implicit kan härleda grammatiska regler,
- det språk som riktas till dem är anpassat till deras språkliga förmågor,
- de får språkligt stöd i situationer som är meningsfulla för dem.

Den sociala miljön spelar således en nyckelroll i barnens språkinlärningsprocess, eftersom endast adekvat språklig stimulans kan leda till utveckling av biologiskt inneboende språkförmåga. Att utveckla språkstimulerande beteende är mer än att bara prata med barnen, särskilt i ett professionellt sammanhang. Det är mycket viktigt att reflektera över sitt eget språkbeteende, optimera språkinteraktionen och medvetet tillämpa språkstimulerande principer och språkstimulerande strategier.

Vad stimulerar språket?

Som utforskas djupare i vår teoretiska handbok analyserar många studier relevanta funktioner i föräldrarnas språk för att stödja barn i deras språkinlärningsprocess under de första åren av barnens liv. I dessa analyser jämfördes föräldra-barn-dialoger för språkligt välutvecklade barn med dialoger för mindre välutvecklade barn. Relevanta fynd har hämtats från en jämförelse av sådana dialoger om språkstimulerande eller språkhämmande beteenden och strategier.

Enligt viktiga forskningsresultat är **känsliga uppfattningar om barnets initiativ och uttryck i kombination med en snabb och lämplig reaktion positivt relaterade till barnens språkliga utveckling.** Situationer med gemensam uppmärksamhet kan också observeras, vilket stöder språkinläring, särskilt för förvärv av ordbetydelser. Dessutom erkändes vårdgivarnas intensiva svar på barnens intressen samt att ta upp och fortsätta sitt ämne som viktiga egenskaper för fördelaktig kommunikation. Denna aspekt är av stor betydelse för ett barns fortsatta talglädje och tillhörande utveckling av språklig kompetens. Utökade samtal med flera talarbyten

(vändningar), samt frekvent användning av språkundervisningsstrategier, såsom korrigerande återkoppling, spelar också en avgörande roll.

Däremot upplevde barn med lägre språkkunskaper mer riktat beteende från sina vårdgivare, med en mer kontrollerande interaktionsstil. De var mindre involverade i beslutsprocesser och upplevde fler instruktioner. Deras vårdgivare använde oftare explicita språkkorrigeringar och färre så kallade språkmodelleringsstrategier. Talproportionerna i dialogen var inte heller balanserade, utan vårdgivare befanns ha betydligt högre talproportioner. Följaktligen saknade barn intensiv träning och övning, liksom nödvändig feedback och respons, inom sin aktiva förvärvsprocess.

Språkstimulerande beteende

Baserat på dessa forskningsresultat kan relevanta språkstimulerande beteenden och språkstimulerande strategier härledas. De är grundläggande principer och grundläggande kompetenser för språkundervisning som kan integreras i vardagen. Språkundervisning och språkstöd förstås inte här som ett kompletterande program i den dagliga rutinen som är tidsbegränsat och endast sker med vissa barn (barn med särskilt behov av språkstöd). **Språkundervisning levs snarare som en universell princip och ses som en tvärsnittsaktivitet som utövas av alla deltagare i varje situation som uppstår i vardagen.**

För att stödja personlig reflektion över sitt eget språkbeteende och utöka språkstimulerande kompetenser förklaras flera viktiga språkstimulerande strategier i ytterligare avsnitt. Förutom undervisning i en språkstimulerande aktivitet i den naturliga miljön kan språkstimulerande interaktioner utvecklas genom att medvetet använda olika strategier.

Språkstimulerande strategier

1. Anta en grundläggande språkstödande attityd

Olika kommunikativa överväganden, till exempel kroppsspråk och vissa mentala faktorer (dvs. att medvetet föra konversationen på ett språkstimulerande sätt), spelar en avgörande roll för att skapa en bra konversationsatmosfär som inbjuder barn att berätta sina historier och prata med varandra. Nedan listas de viktiga aspekter som aktivt måste etableras av dialogpartnern för att skapa en lämplig positiv atmosfär som också kan stimulera en förtroendefull relation. Denna attityd uttrycker viljan att acceptera samtalet och att vända sig helt mot barnet. Samtidigt signalerar det öppenhet för alla typer av bidrag till samtalet. Oavsett barnets nuvarande språknivå bör detta uppmuntra honom/henne att gå in i dialog och delta i en konversation.

- Flytta ner till barnets ögonhöjd.
- Upprätthåll ögonkontakt.
- Var fullt uppmärksam på barnet.
- Vänd dig mot barnet.
- Använd bekräftande ansiktsuttryck.
- Lyssna och låt barnet tala.
- Ställ frågor med intresse.
- Utstråla glädje i kommunikationen.

2. Följ ditt barns ledning - skapa gemensam uppmärksamhet

Barn tycker särskilt om en konversation när det gemensamma fokuset är på ett objekt eller ämne som har betydelse för ett barn. För att fastställa denna situation bör en dialogpartner hålla tillbaka sina egna idéer och måste fullt ut engagera sig i barnets intressen. För att ta reda på mer om ett barns ämnen krävs en observerande men samtidigt aktivt deltagande attityd. Om ett barns ämnen och intressen sedan ges tid och utrymme kan motivationen att tala öka avsevärt. Förtida antydningar från en samtalspartner om vissa ämnen och därefter ledande konversation

är mindre effektiva. Snarare upplever ett barn uppmuntran och förstärkning när hans/hennes tankeprocess följs och han/hon är tydligt ansvarig för samtalet. Följaktligen är denna strategi ofta det första steget mot att inleda en dialog.

- Observera, vänta, lyssna.
- Uppfatta och fokusera på barnets intressen.
- Ge upp det egna ledarskapet och följ barnet.

3. Parallellprat och självprat

Verbalisering av handlingar är av stor betydelse inte bara för att förstå betydelsen av ord utan också för att lära sig specifika språkliga strukturer. Långt innan barn aktivt talar sina första ord utvecklar de en förståelse för ord, till exempel genom att hantera ett objekt och upprepade gånger höra en viss ljudkedja (motsvarande ord), som de sedan kan associera med detta objekt. En sådan process att associera det de hör med konkreta objekt eller situationer kan bara lyckas om en dialogpartner kopplar handling och språk på ett samstämmigt sätt. Kongruens innebär att det som sägs måste relatera exakt till en respektive åtgärd så att tydlighet skapas. Denna strategi är särskilt lämplig för barn som ännu inte talar aktivt på grund av sin tidiga ålder eller för barn som befinner sig i början av sin andraspråksinlärning och hittills har kommunicerat uteslutande på sitt modersmål. Om den egna och barnets handlingar beskrivs av språket har barnet en chans att lära sig nya ord och språkstrukturer i målspråket.

- Att medfölja barnets handlingar med språket.
- Berätta om dina egna handlingar.
- Använd denna strategi, särskilt när barnet är uppmärksam.

4. Bekräfta, upprepa och utöka barnets yttranden

Ett barn får viktig förstärkning när hans/hennes yttrande först bekräftas, och sedan sätts denna bekräftelse också i ord. Ett enkelt "Åh, ja." eller "Exakt." som en reaktion från en konversationspartner ger initialt ett barn ett värdefullt erkännande för hans eller hennes uttalande. Om en dialogpartner sedan upprepar vad som sagts på ett meningsfullt sätt understryker detta ytterligare att ett barns ämne tas på allvar. Den fortsatta kursen i en konversation kan uppmontras genom att ta upp barnets ämne och lägga till ytterligare information eller en ny aspekt. Rätt dos är viktigt här eftersom för många tillägg återigen kan leda en konversation för långt från ett barns intresse. Barnet kan tappa intresset för en konversation eftersom dialogpartnern blir den ledande personen i denna konversation.

- Först, hitta ord för att bekräfta ett barns yttranden och upprepa vad som har sagts i betydelsen aktivt lyssnande.
- Lägg till ytterligare information eller utöka den med ett begränsat/hanterbart antal nya överväganden.
- När du gör ytterligare kommentarer, plocka upp ett ämne med intresse för ett barn.

5. Korrigerande återkoppling

Att lära sig tala är en aktiv förvärvsprocess där barn kontinuerligt förfinar och förbättrar sin språkliga kompetens genom att prova saker och få feedback för det. Oberoende härleder de språkliga regler från vad de hör. Ibland händer det att de tillämpar en nyinlärdd regel i sammanhang där en inlärdd regel inte gäller. Dessa så kallade produktiva fel är egentligen inte fel, utan de visar ett barns kompetensnivå och pekar på nästa utvecklingssteg. Det är här vuxna svar som korrigerande feedback kommer in. Genom korrigerad upprepning av ett barns yttrande påpekas inte deras fel uttryckligen, men det visas indirekt för ett barn hur hans/hennes yttrande skulle vara korrekt. Med denna form av korrigerande håller man sig helt inom ett barns uttalande utan att ta bort barnets talglädje genom att göra honom/henne medveten om hans/hennes otillräcklighet. På grund av mycket känslig taluppfattning och bearbetning i barndomen är sådana indirekta tips tillräckliga och också mycket nödvändiga i en normal process för språkinläring.

- Upprepa yttranden med korrekt uttal och grammatik.
- Upprepa ofullständiga meningar helt.
- Använd denna strategi upprepade gånger men känsligt.

Steg för steg känner jag mig tryggare i att kommunicera.

Jag hör mitt yttrande igen korrekt och har en chans att göra det bättre nästa gång.

6. Namnge okända ord ofta

Ord och deras betydelser måste lagras säkert i ett mentalt lexikon så att de kan återkallas i alla nödvändiga situationer. Säker memorering stöds när dialogpartner tillåter intensiv utforskning med alla sina sinnen och språkligt följer denna process. Många repetitioner är användbara för att memorera ett nytt eller okänt ord. Varje ord måste höras 60–80 gånger och upplevas i olika sammanhang innan det kan användas aktivt.

- Upprepa nya, okända ord ofta och meningsfullt i olika sammanhang.

Många repetitioner gör det lättare för mig att komma ihåg nytt innehåll.

7. Använd lämpligt och rikt språk

Vuxnas språkbruk kan vara mycket effektivt i vardagen, oavsett om det är av vana eller andra skäl, såsom stress eller utmanande situationer. Den mest nödvändiga informationen förmedlas med liten ansträngning och så kort och koncist som möjligt. Detta kan vara effektivt och rimligt i vardagen, men det är inte lämpligt för det professionella sammanhang som beskrivs här. Barn som är mitt i språkinlärningsprocessen behöver vuxna att fungera som förebilder, använda rikt språk genom att hitta de mest lämpliga orden och beskriva saker på ett differentierat och detaljerat sätt. Exakt ordval och uttrycklighet i formuleringar är lika viktigt som detaljerade beskrivningar i grammatiskt fullständiga meningar. Istället för "Lägg

in det där!" använd en formulering som "Lägg björklövet tillsammans med eklövet.", vilket är en detaljerad förklaring och en mycket bättre språkmodell. Denna bokstavliga precisionsstrategi är särskilt viktig för barn med autism.

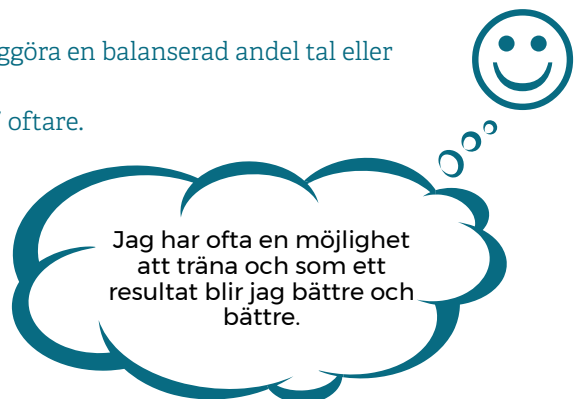
- Använd ett välformulerat, detaljerat språk.
- Undvik förkortade uttalanden.
- Använd en maximal strategi för verbalisering istället för en minimal strategi.

8. Vändning – var uppmärksam på ömsesidighet i dialog

Barn lär sig inte att tala bara genom att lyssna. De måste kunna prova saker, använda språket aktivt ofta och få ständig feedback. Endast med tillräcklig övning har de en chans att ytterligare utöka sin språkliga kompetens. Dialogpartner måste därför vara uppmärksamma på att möjliggöra en balanserad eller ännu större andel av barnens bidrag till en konversation. De måste också ge dem nödvändig feedback i en dialog för att utöka sin kompetens och vilja att tala. Om en dialog hålls igång med alla språkstimulerande medel blir flera ändringar av talare möjliga, vilket sätter olika inlärningsprocesser i rörelse.

- Var uppmärksam på ömsesidighet i dialog.
- Växla talare ofta.
- Var uppmärksam på att möjliggöra en balanserad andel tal eller öka barnens andel tal.
- Vid behov, sätt dig i "baksätet" oftare.

9. Fokusera på tysta barn

Barn som är mycket angelägna om att tala får ofta uppmärksamhet och därmed mer språkligt stöd på grund av sin höga initiativnivå i kommunikationen. De kräver aktivt sina praktikmöjligheter. Tysta barn kan behöva mer aktivt initiativ från en dialogpartner som initierar en konversation så att de också kan uppleva tillräckliga språkinlärningsmöjligheter.

- Identifiera vilka barn som är sociala och kommunikativa och vilka som inte är det.
- Ta initiativ och sök aktivt kontakt med tysta barn.

Jag kan säga något även om jag inte skulle ha vågat på egen hand.

10. Undvik imperativ

Ett barns språkliga utveckling kräver en samtalspartner som stödjer barnets aktivitet i språkinlärningsprocessen och därmed främjar en hög grad av delaktighet och självständighet. Instruktioner, särskilt imperativ som "Gå dit!" eller "Lämna det; vi diskuterade det här!" ökar inte ett barns autonomi eller självständigt tänkande och agerande. De bjuder inte in barn att prata med varandra och förhandla om saker. Om ett barn ofta bara instrueras att göra något eller inte göra något kan detta ha en hämmande effekt på språkutvecklingen.

- Uppmuntra barn att tänka själva istället för att utfärda förbud.
- Låt ett barn komma med sina egna idéer och agera självständigt; diskutera konsekvenser med varandra.

Jag behöver bara fungera och får inte bidra.

11. Ställa frågor

I många relevanta studier (som utforskas mer ingående i vår teoretiska handbok) presenteras ofta strategin att ställa öppna istället för slutna frågor som främjande för språkutvecklingen. Denna strategi är dock inte universellt giltig och måste

beaktas på ett mer differentierat sätt. Varje fråga kräver ett svar och ställer därför ett visst krav på ett barn. Barn med låga språkkunskaper kanske inte kan uppfylla dessa krav eftersom de inte kan formulera ett adekvat svar. De kan känna sig inkompetenta och förlora modet och självförtroendet att prova sina språkkunskaper - och vara tysta. Dialogpartner bör reflektera över hur ofta och hur många frågor de ställer under en konversation. I kontakt med språkligt mindre kompetenta barn bör vi använda strategier som språkligt kan följa med ett barn istället för att bara förhöra eller förhöra honom/henne. I sådana situationer är alternativa frågor mer användbara eftersom de gör det lättare för ett barn att svara aktivt genom att säga två alternativ. Barn som är ivriga att tala tenderar att dra mer nytta av öppna frågor, eftersom de kan ha en språkstimulerande effekt på dessa barn.

- Använd frågor på ett genomtänkt sätt eftersom de inte är stimulerande för alla barn.
- Ställ färre frågor och följ barnen mer språkligt.
- Ställ öppna snarare än slutna frågor.
- Använd alternativa frågor för osäkra barn.

Nyckellitteratur för detta kapitel:

Sachse Steffi, Bockmann, Ann-Katrin och Buschmann, Anke (red.): *Sprachentwicklung. Entwicklung - Diagnostik - Förderung im Kleinkind- und Vorschulalter*. Springer, Berlin, 2020.

Buschmann, Anke: *Heidelberger Elternteraining zur frühen Sprachförderung - Trainermanual*. Urban & Fischer Verlag/Elsevier GmbH, 2nd Edition, München, 2011.

Grimm, Hannelore: *Störungen der Sprachentwicklung: Grundlagen - Ursachen - Diagnostik - Intervention* - Prävention. Hogrefe Verlag, 2: a upplagan, Göttingen, 2003.

Hanen Centers YouTube-kanal:

Varför interaktion är viktigt del 1: <https://www.youtube.com/watch?v=KAFcJVJHLCU>

Varför interaktion är viktigt del 2: https://www.youtube.com/watch?v=QJAgWdYM_og

Främja språkutveckling: <https://www.youtube.com/watch?v=wVBjj5IL6to>

För mer relevanta analyser, studier och litteratur om detta ämne, se även *ELaDiNa - Theoretical Handbook*.

Chapter II

**ELaDiNa i
praktiken!**

Allmänna rekommendationer och översikt över utvalda aktivitetsplaner

Allmänna rekommendationer för ELaDiNa utomhusaktiviteter

Utomhus erbjuds många nya stimuli. Barnets nyfikenhet ökar. De är i aktion och rörelse hela tiden. Det finns många tillfällen då barn inspirerar varandra.

Att lära sig i naturen med spel och språkstimulerande strategier uppmuntrar barn att bli mer kreativa. Ibland räcker det med att bara vara utomhus och lämnade för fri lek.

Utomhus måste barn kombinera att observera och använda alla fem sinnen (att känna och att röra, att lukta, att smaka, att se, att lyssna).

Vi försöker att inkludera alla barn så att alla har en chans att delta.

Plats

Vi letar efter en lugn plats utan störande faktorer (trafik, fabriker, etc.) och där många naturmaterial kan hittas i naturliga omgivningar: skog, äng, strand, bäck.

Om en skog eller äng inte ligger nära skolan kan aktiviteten också utföras i skolträdgården, skolgården eller stadsområden med olika material att använda i verksamheten.

Det är bättre att inte stanna statiskt på ett ställe; nya stimuli uppstår när man rör sig.

Verksamhetens varaktighet

När vi är i skogen måste vi ha mycket tid! Det ska inte vara bråttom!

Det finns olika aktiviteter, men det är bra att planera för varje aktivitet att vara cirka 30 minuter och mer, plus tid att gå till platsen och komma tillbaka.

Aktiviteterna kan upprepas vid olika tider på året och barnen får ny kunskap om förändringar i naturen.

En grupps storlek

Olika aktiviteter kräver olika tillvägagångssätt och organisation av gruppen. Det är bäst om barn arbetar i små grupper. Antalet barn kan variera och antalet beror på barnens ålder och platsen.

Mycket uppmärksamhet krävs för att ha en bra bild av alla sociala interaktioner mellan barnen.

Fler barn kan orsaka konflikter som behöver mer uppmärksamhet för att lösas. Det kan vara positivt och lägga till erfarenheter till deras sociala färdigheter, men det kan störa hela processen för aktiviteten.

Material

Vi kan förbereda en upptäckslåda eller ryggsäck att ta med oss när du går utomhus. Den kan innehålla olika verktyg eller föremål för att utforska omgivningen. Till exempel speglar i olika storlekar, förstöringsglas, kikare, små behållare, vatten, ramar, penslar, papper, skisspennor och skissblock.

Dessa verktyg hjälper oss att „vässa ögat“ och att fokusera på vad barnen ställer frågor om. Genom att ha något mellan dig och det du möter i naturen blir det ett stöd för utforskning, upptäckt, inlärning och språkutveckling.

För att ta hand om materialet använder vi det på ett försiktigt sätt och lämnar inget annat än fotspår i naturen.

Säkerhet är viktigt!

Vi måste välja en lämplig plats där barn kan röra sig fritt och säkert. Använd den säkra delen av skogen (äng, park). Vi måste se till att det inte finns några faror för barnen.

Namnge reglerna (vilket område, vilken gräns, vilka tidsgränser osv.).

Vi berättar för barnen hur långt de kan gå, så att de inte går vilse.

Vi varnar barnen att inte smaka på saker om de inte är bekanta med dem eller att samråda med läraren innan.

Barn ska vara lämpligt klädda med hänsyn till väder och årstid (solskydd under sommaren och varma kläder och vantar och mössa under vintern).

Översikt över valda aktivitetsplaner

Följande översikt över den valda aktivitetsplanen hjälper dig att lättare välja de mest lämpliga och relevanta aktiviteterna med avseende på dina mål för språkutveckling, dina färdigheter och möjligheter i din omgivning. Alla de valda aktivitetsplanerna är indelade i sex olika färgkodade kategorier, med hänsyn till den mest relevanta stimulansen till stöd för en tidig språkutveckling i naturen.

Nr.	Titel på verksamhetsplan	Åldersintervall
1	Leta efter skatten	3+
2	Naturskattväska	3+
3	Tryck på den	5-9
4	En detektiv	5-9
5	Hitta rätt blad	5-9
6	Namnge mig	5-9
7	Upptäck med en spegel eller en ram eller med kikare och förstoringsglas	3-5
8	Brevspelet	6-8
9	Söker efter bokstäver	5-7
10	Skogsgrenar	4-6
11	Skogens färger	3-6
12	Hitta mig	3-7
13	På upptäckstur med förstoringsglas	4+
14	Hitta och beskriv likheter mellan saker som finns i naturen	7-9
15	Dans av höstlöv	4-7
16	Träkorten	4-7
17	En sak måste bort	7-9
18	Antal	3-6
19	Mandala	5-9
20	Sortera	6-8
21	Mönster! Gå som jag gör!	6-8
22	Matematisk utmaning	6-8
23	Användning av små vardagliga stunder: Måla med lera	Över 2
24	Bygg ditt eget boende	5+
25	Imaginärt alvhus	5-9

Nr.	Titel på verksamhetsplan	Åldersintervall
26	Marmorlöpning	5+
27	Efterlikna ett djur	7-9
28	Berättarstenar	3+
29	Att göra en bok	3+
30	Upptäck med en borste och vatten	2-5
31	Sagohjältar gjorda av naturmaterial	5-9
32	Snömask	4-9
33	Ankorna	3-6
34	Den längsta meningen	5-9
35	Den magiska pinnen	7-9
36	Vår ritual: Lyssna, var med, var en del av det!	5-7

Observation, beskrivning
Argumentation
Matematik
Kreativitet
Historieberättande
Musik

Utvalda aktivitetsplaner i naturmiljö

1. Leta efter skatten

Beskrivning

Vi samlas med en liten grupp barn.

Under tiden fortsätter en vuxen med det vinnande priset/skatten. Han/hon lämnar spår/ledtrådar för barnen så att de kan hitta och följa hans fotspår eller hans vandringssväg. Efter ett tag begraver eller gömmer han/hon skatten och markerar den (t.ex. med ett rött kors).

Vi ger barnen information om den gömda skatten och hur man söker efter den i den givna miljön. Vi motiverar dem att få en liten överraskning i slutet. Då är sökandet efter skatten redo att börja.

I början kan de behöva lite hjälp för att hitta dolda ledtrådar eller spår.

Efter att skatten har hittats kan vi njuta av vinsten och sammanfatta vandringleden och upplevelserna i en gruppsamling.

Lämplig ålder: 3+

Plats: vilken naturlig miljö som helst

Material

- pinnar, löv och tallkottar för att skapa pilar
- sträng för att markera områden

Syfte

- anslutning av en liten eller större grupp barn, social kontakt och social anknytning,
- uppmuntra varje barns kommunikativa färdigheter,
- utöka sociala färdigheter (t.ex. samarbete i en grupp),
- utvidgning av ordförråd (t.ex. beskrivning av riktningar).

Varianter

- Det är möjligt att byta den vuxna, som gömmer skatten, med en andra grupp barn. På så sätt kan de uppleva båda ändarna och kanske spela spelet två gånger, så att varje grupp kan vinna ett pris.
- Beroende på miljön kan ledtrådar/spåren skilja sig åt.

- I skogen kan vi använda riktiga skyltar, som fotavtryck, eller göra pilar med pinnar.
- I stadsområden kan vi använda krita för att markera områden eller rita pilar och tips.

2. Naturskattväska

Beskrivning

Vi ber barn att hitta små naturskatter: stenar, pinnar, nötter, ekollon, kastanjer, blommor, löv och liknande.

Vi samlar dem på en trädstubbe.

Varje barn kan beskriva sin naturskatt. Vi hjälper dem att hitta orden med frågor: Vilken färg har skatten? Hur känns den - hård, mjuk, varm, kall? Hur luktar föremålet - unket, fräscht, som en skog? Vad gör skatten så speciell?

Vi ber barn att ge dessa naturskatter speciella namn: den långsträckta, mycket grova stenen får namnet „ödlesten“.

Vi lägger tre av skatterna i naturskattkistan.

Nästa dag tar vi naturskattkistan och ber ett barn att röra vid ett föremål i påsen. Han behöver beskriva objektet med ord så att de andra barnen kan gissa vilken skatt som beskrivs. Vi kan hjälpa till med frågor.

Vi ber barnen att namnge skatten: allt är korrekt. Ett annat barn beskriver den andra naturskatten.

Lämplig ålder: 3+

Plats: naturliga utrymmen där naturliga material kan hittas: skog, äng, strand, bäck

Material

- en liten jutepåse eller en påsydd väska
- en trädstubbe eller en ram gjord av pinnar på skogsgolvet

Syfte

- att observera naturmaterial,
- att beskriva naturmaterialet med många ord,
- skapa egna ordskapelser och skapa associationer,
- att återge vad de hör,
- frekvent upprepning,
- för att stimulera nyfikenhet, observation, glädjen att samla, fantasi och sinnen.

Varianter

- Naturliga material kan förändras med tiden: stickor och löv torkar ut, till exempel. Detta kan också ändra beskrivningen, och nya ord kan hittas.
- Låt naturskattpåsen växa och gradvis fylla den med fler och fler skatter. Vi byter ut skatterna tillsammans med barnen.

- Vid 5-6 års ålder kan vi låta barnen ta över styrningen av naturskatt-väskspelet. Om vi spelar det tillräckligt ofta kommer barnen att vilja ta huvudrollen och kan vägleda de yngre barnen.
- För en grupp 3-4-åringar kan spelet sluta med att hitta orden för att beskriva skatterna.

3. Tryck på den

Beskrivning

Ett av barnen (inledningsvis kan det vara läraren) ger instruktioner om vad hans klasskamrater ska röra vid. Till exempel: Tryck på något kallt, tryck på något slätt, tryck på något grovt, tryck på något grönt och så vidare.

Andra barn hittar något enligt instruktionerna och beskriver vad de hittade.

Sedan växlar de så att varje person får leda en gång.

Lämplig ålder: 5-9

Plats: skog, skolträdgård, fält

Material

- naturligt material: pinnar, grenar, stenar, gräs, löv, etc.

Syfte

- utveckling av språkkunskaper (meningssyntax, ordförråd, etc.),
- utbildning i användning av alla sinnen,
- utbildning i att observera detaljer,
- i en välbekant miljö observerar de förändringar i naturen (träd, undervegetation, djur, helt naturligt material) med alla sina sinnen.

Varianter

- Aktiviteterna kan upprepas vid olika tider på året och barnen får ny kunskap om förändringar i naturen.
- Aktiviteten kan också utföras i skolträdgården, där vi också kan inkludera smak, men vi varnar barnen att inte smaka på saker om de inte är bekanta med dem eller att samråda med läraren innan.

4. En detektiv

Beskrivning

Barn letar efter en bit av något naturmaterial i skogen, som de inte får visa för andra.

De turas om att ställa frågor till varandra och försöka lista ut vad hans klasskamrat hittade i skogen.

Frågorna måste formuleras så att hans klasskamrat kan svara „Ja“ eller „Nej“.

Barnet som är först med att räkna ut vad hans klasskamrat har i handen är vinnaren.

Lämplig ålder: 5-9

Plats: skog, skolträdgård, fält

Material

- naturligt material: pinnar, grenar, stenar, gräs, löv, etc.

Syfte

- utbildning i att observera detaljer,
- utveckling av kognitiva förmågor,
- utveckling av språkkunskaper (meningssyntax, ordförråd, etc.),
- i en välbekant miljö observerar de förändringar i naturen.

Varianter

- Barn kan spela spelet i par eller i grupper.
- Aktiviteten kan också utföras i skolträdgården, där vi också kan inkludera smak, men vi varnar barnen att inte smaka på saker om de inte är bekanta med dem eller att samråda med läraren innan.

5. Hitta rätt blad

Beskrivning

Barn arbetar i par.

Ett barn beskriver så exakt som möjligt ett blad utan att namnge det. Hans klasskamrat måste hitta den. Det är viktigt att inte namnge bladet utan bara beskriva det (vilken form det ska ha, hur venerna löper, hur kanterna ser ut osv.).

När en klasskamrat hittar rätt blad, döper de det också (bokblad, ekblad, etc.).

Lämplig ålder: 5-9

Plats: naturligt utrymme med olika träd: skog, skolträdgård, fält

Material

- olika trädblad

Syfte

- utveckling av kognitiva förmågor,
- utveckling av språkkunskaper (meningssyntax, ordförråd, etc.),
- utbildning i användning av alla sinnen,
- utbildning i att observera detaljer och beskriva,
- i en välbekant miljö observerar de förändringar i naturen.

Varianter

- Vi kan spela detta spel i skolträdgården, där de letar efter vissa grönsaker eller frukter; där vi också kan inkludera smak, men vi varnar barnen att inte smaka på saker om de inte är bekanta med dem eller att samråda med läraren innan.
- Aktiviteterna kan upprepas vid olika tider på året och barnen får ny kunskap om förändringar i naturen.

6. Namnge mig

Beskrivning

I skogen letar barnen efter alla växter de inte känner till ännu.

Enligt dess funktioner utgör de ett namn för det.

Namnet måste representera anläggningens egenskaper.

Senare, med hjälp av läraren eller självständigt med hjälp av en encyklopedi, namnger de denna växt korrekt.

Lämplig ålder: 5-9

Plats: skog, skolträdgård, fält

Material

- olika växter

Syfte

- utbildning i att observera detaljer,
- utveckling av språkkunskaper (meningssyntax, ordförråd, etc.),
- utbildning i användning av alla sinnen.

Varianter

- Aktiviteterna kan upprepas vid olika tider på året och barnen får ny kunskap om förändringar i naturen.
- Aktiviteten kan också utföras i skolträdgården, där vi också kan inkludera smak, men vi varnar barnen att inte smaka på saker om de inte är bekanta med dem eller att samråda med läraren innan.

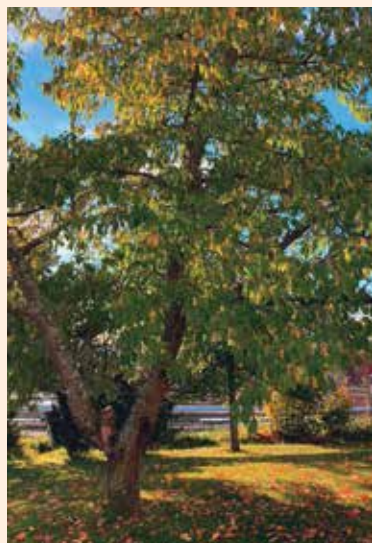
7. Upptäcka med en spegel eller en ram eller med kikare och förstoringsglas

Beskrivning

Vi tar ut materialet och presenterar aktiviteten genom att visa speglar, bågar, kikare och förstoringsglas som barn ska använda och beskriva vad syftet med utforskningen är.

Vi ber barnen att använda dem och ställer sedan frågorna: Vad ser du? Var ser du det? Vad tycker du om dina observationer?

Vi ber barn att göra en skiss av sina observationer.

Lämplig ålder: 3-5

Plats: utomhus - skog eller park

Material

- speglar, ramar, kikare och förstoringsglas
- skissblock, papper och pennor

Syfte

- att utforska samspelet med naturen genom det vi ser i omgivningen,
- att upptäcka och bli förtrollad av det extraordinära, välbekanta och varje dag,
- att utveckla ordförråd på ord för positioner (långt borta och nära) och ord för beskrivning (namnge vad du observerar),
- att komma närmare små föremål eller att observera horisonten eller reflektioner med solen, träden eller himlen,
- för att uppmuntra nyfikenhet, observera, använda sinnen när du observerar omgivningen eller vegetationen,

- att uppmuntra dialog,
- att rama in och hitta fokus i naturen, att screena miljön och rikta in sig på det som är av intresse.

Varianter

- Vi kan göra några jämförelser genom säsongsmässiga förändringar eller skillnader i väder.
- Vi kan göra en skiss och göra en stor tavla tillsammans med inspiration från barnens skisser. En målning som tydliggör att allt i världen hänger ihop.
- Vi måste vara försiktiga med de föremål vi observerar.

8. Brevspelet

Beskrivning

Vi märker lådan med en bokstav.

Dela in gruppen i par.

Barn måste hitta tre saker som börjar med en bokstav i en låda eller innehåller bokstaven.

Vi avslutar med att alla par rapporterar hur de tänkte.

Lämplig ålder: 6–8

Plats: alla utemiljöer

Material

- en låda per par

Syfte

- vi lär oss bokstäver, vi lyssnar efter olika ljud, vi lär oss nya ord och begrepp,
- vi utbildar fonologisk medvetenhet.

Varianter

- Vi kan avsluta med att låta barnen bilda ord från bokstäverna i rutorna.

9. Söker efter bokstäver

Beskrivning

I skogen ber vi barnen att gå runt och hitta olika ämnen som påminner dem om ett brev de redan känner till.

När de stöter på ett sådant ämne tar de med det och lägger det på marken och förklarar vilken bokstav det påminner dem om.

Nu måste de hitta fler ord som börjar med bokstäverna i skogen. Barn rapporterar ord till varandra.

Lämplig ålder: 5–7

Plats: skog, äng

Material

- naturligt material: pinnar, grenar, stenar, gräs, löv, etc.

Syfte

- att lära sig bokstäver med hjälp av det som finns omkring oss (pinnar, stenar, löv, grenar, etc.),
- i samband med nyfikenhet, rörelse och iakttagande förbättrar vi ordförrådet.

Varianter

- När de hittar ett ord som börjar med en specifik bokstav kan de använda det i meningen.
- De kan skriva dessa ord i snö, lera eller sand under vintern. De kan också använda en pinne eller sina händer.
- De kan konstruera bokstäver från grenar, pinnar och gräs och sedan beskriva vad de använde för att konstruera dem.
- Om det finns många barn kan de delas in i grupper, och varje grupp kan förbereda en novell som använder ett specifikt brev

10. Skogsgrenar

Beskrivning

Vi ber barn att observera grenar på träd och på marken.

Varje barn ska hitta en gren och föra den till cirkeln.

Vi delar in barnen i grupper om fem, där de jämför grenarna med varandra efter storlek.

De sorterar dem från största till minsta.

Sedan jämför de layouten med andra grupper.

Tillsammans försöker de hitta den längsta och den kortaste grenen.

Lämplig ålder: 4–6

Plats: skog eller en plats med träd

Material

- avdelningar

Syfte

- i samband med natur och rörelse uppmuntras barn att observera noga,
- vi kombinerar språk, natur och rörelse på ett tvärvetenskapligt sätt,
- barn måste jämföra grenarna med varandra och prata om dem,
- barn behöver ta reda på att grenarna är av olika tjocklek och längd och därmed lära sig nya ord (tunnare, längre, längsta, kortaste, etc.).

Variationer:

- Barn kan också jämföra grenar efter tjocklek, och de sorterar dem från tjockaste till tunnaste.
- De kan försöka hitta en gren som är lika lång som deras skor, pekfinger, handflata och så vidare.

11. Skogens färger

Beskrivning

Vi förbereder olika färgade pappersark av A4-format. Om vi använder dem många gånger kan vi laminera dem.

Vi lägger det första färgade pappret på marken. Barn namnger färgen. Vi instruerar barnen att hitta och ta tillbaka ett naturligt föremål som har samma färg som pappret. Vi börjar med den enklaste färgen att hitta (t.ex. brun).

När barnet tar med sig ett föremål i rätt färg döper han det.

När vi samlar in föremål av en viss färg namnger vi föremålet tillsammans.

Vi fortsätter med nästa färg (grå, brun, grön, gul, svart, röd, orange, etc.).

Vi fortsätter med att namnge alla färger och samlade föremål tillsammans.

Vi sorterar trädens löv från ljusaste till mörkaste. Barn bör använda orden *mer, bäst, mindre, minst, ljusa, ljusaste, ljusaste, mörkaste och mörkaste* när de placeras på rätt plats i ordning.

Vi sorterar grenar från kortaste till längsta med orden *korta, kortare, kortaste, långa, längre och längsta*.

Vi sorterar stenar eller stubbar från lättaste till tyngsta med orden *lätt, lättare, lättast, tungt, tyngre och tyngst*.

Lämplig ålder: 3-6

Plats: skog

Material

- färgade pappersark (grå, brun, grön, gul, svart, röd, orange, etc.)
- naturföremål från skogen.

Syfte

- använda nyfikenhet för att utveckla ordförråd och kommunikationsförmåga,
- expanderande ordförråd, kommunikation,
- använda alla sinnen.

Varianter

- Barn kan göra samma aktivitet på ängen eller i parken.
- Aktiviteten passar alla årstider utan snö.
- Vi kan länka det till konst och skapa något från samlade föremål.
- Vi kan länka det till matematik genom att räkna liknande objekt.

12. Hitta mig

Beskrivning

På ängen säger vi åt barnen att ta sig tid att observera blommor och gräs.

Under observation måste de välja en växt, som de kommer att beskriva.

De observerar den växten i detalj; de kan också lukta på den och röra vid den.

Efter ett par minuter samlar vi alla barnen i cirkeln.

Vi väljer ett barn för att beskriva en växt för andra barn, men han får inte berätta namnet på en växt.

Alla barnen går ut på ängen, där de letar efter den växten. När det första barnet hittar det avslutas spelet. Sedan börjar ett annat barn med att beskriva sin planta.

Lämplig ålder: 3-7

Plats: äng

Material

- blomma, växt, blad, gräs

Syfte

- i samband med rörelse, observation, sinnen och nyfikenhet uppmuntrar vi ordförråd och kommunikation,
- att observera och känna igen växter på ängen.

Varianter

- Vi kan spela det här spelet också i en skog eller trädgård.
- Efter spelet kan vi namnge växter med onlineapplikationen.
- Barn kan göra ett herbarium.
- I stället för växter kan de också leta efter smådjur.
- Vi kan också spela spelet i grupper där varje grupp beskriver en växt.

13. På upptäckstur med förstoringsglas

Beskrivning

Vi samlar gruppen och säger några motiverande meningar för „utforskar-na“.

Vi förklarar hur man använder ett förstoringsglas och vad man ska söka efter.

När de tar med fynden och samlar dem i en bricka beskriver de vad de hittade.

Andra kan lägga till sina observationer till objektet.

Lämplig ålder: 4+

Plats: var som helst i naturen, på ängen, i skogen, på grusvägen etc.

Material

- förstoringsglas för varje barn

Syfte

- barnen upptäcker nya, kanske nyfikna saker, och de försöker hitta ord för det,
- de övar på beskrivningar; de utökar sitt ordförråd,
- de kommunicerar; de ger och får feedback från de andra i gruppen,
- förstoringsglasen stöder känslan av att vara en upptäckare eller utforskare.

Varianter

- Barnen kan rita utvalda fynd (men det här är en lugn aktivitet utan att tala!).
- De kan beskriva något, och de andra måste rita det utan att ha sett det.
- Vi kan variera uppgiften av vad de måste samla in: något grönt, svart, något torrt, en rund form ...

14. Hitta och beskriv likheter mellan saker som finns i naturen

Beskrivning:

Barn arbetar i par och måste tillsammans bestämma vilka typer av olika naturliga saker de vill samla in.

De lägger naturföremål på en trasa på marken.

Vi samlas runt en trasa där allt sprids.

I par måste barn hitta två liknande saker som ligger på duken. De kan använda alla sina sinnen (hur de luktar, hur de känner sig och så vidare) när de bestämmer sig. När de hittar dem beskriver de likheterna mellan de två sakerna och de andra barnen.

Vi ger barnen „startord“ i en mening som; *Vi tycker att ... och ... är lika eftersom de ...*

Ett par i taget visar sina saker och beskriver på vilket sätt sakerna liknar varandra.

När alla barnen har gjort sin presentation, namnger vi de natursaker som vi har märkt att barnen inte vet namnet på, och vi upprepar orden tillsammans.

Sedan gör barnen samma sak igen (pratar, väljer, förbereder, beskriver), men de måste välja andra saker från tyget än de gjorde tidigare.

Lämplig ålder: 7–9

Plats: utomhus, där barnen kan hitta olika saker från naturen på marken

Material

- någon form av tyg att lägga på marken
- olika saker från naturen som finns på marken

Syfte

- att låta barnens nyfikenhet vägleda dem att hitta, utforska och samla olika saker från naturen,
- använda språket för att separera och beskriva saker från naturen och att prata om dem,
- aktiviteten ger barnen möjligheter att observera och använda sina sinnen och använda sitt språk för att beskriva saker från naturen.

Varianter

- Aktiviteten kan utföras när som helst och på olika platser.
- Om så önskas kan det finnas en tidsgräns eller en gräns för antalet saker som de ska samla in.

15. Dans av höstlöv

Beskrivning

Varje barn plockar upp ett löv från marken som verkar intressant. De upptäcker att löven föll från träden.

Barn kastar bladen och observerar hur de faller. Med sina egna rörelser försöker de imitera bladens rörelser. När de rör sig beskriver de spontant rörelsen: *snurra, svänga, vända, gå runt*, etc.

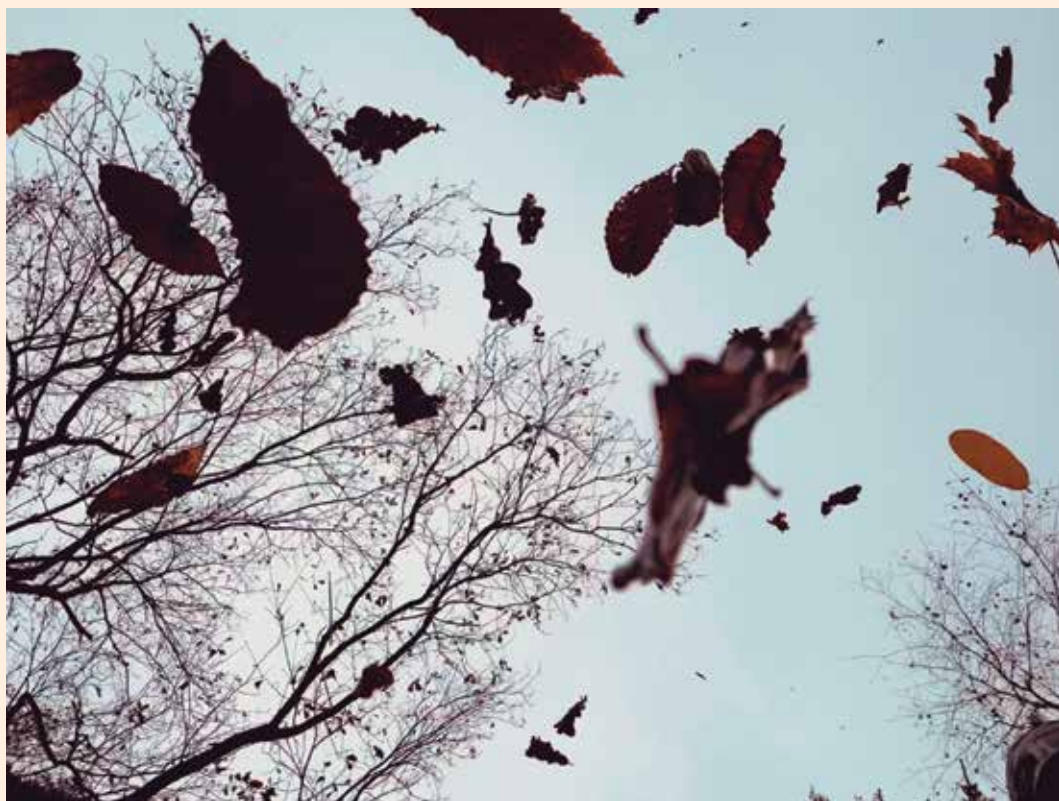
Vi delar upp dem i par och uppmuntrar dem att jämföra sina löv. De kan jämföra färg, form, storlek, vilket träd bladet kommer från och andra faktorer.

Vi låter barnen leka med löv och diskutera vad de vill.

Barn kan också namnge trädet som bladen kommer ifrån.

Lämplig ålder: 4-7

Plats: höstskog med löv

Material

- olika höstlöv på skogsmarken

Syfte

- med denna aktivitet uppmuntrar vi barn att observera höstlöv,
- den förenar natur, språkutveckling, rörelse och kreativitet,
- detta är en möjlighet att prata om olika aspekter av löv: bladrörelser, former, färger, storlek och andra faktorer,
- under aktiviteten kopplar barn ihop rörelse med ett ord för en färg med en faktisk färg på bladet,
- det finns ett samband med rörelse, observation, sinnen och vetenskap.

Varianter

- Vi kan ta med löv till klassrummet eller skolans lekplats och spela spelet där.
- För yngre barn kan vi bara låta dem leka med löv och göra observationer på egen hand.

16. Träkorten

Beskrivning

Plocka upp ett träkort och namnge trädet på det. Hitta sedan trädet i skogen och sök efter dess frukt. Berätta en egenskap hos trädet eller frukten.

Plocka upp alla träkort med barrträd och hitta alla typer av barrträd i skogen. Beskriv barrträd i skogen och beskriv de viktigaste skillnaderna och likheterna.

Plocka upp alla träkort med lummiga träd och hitta alla arter i skogen. Beskriv de viktigaste skillnaderna och likheterna.

Lämplig ålder: 6–7

Plats: i skogen med olika trädarter av löv- och barrträd

Material

- olika trädkvistar, med eller utan sina löv
- handgjorda träkort med träden och deras frukter eller löv
- olika frukter som beechnuts, ekollon, kastanjer och deras cupules, kottar

Syfte

- att identifiera barrträd och lövträd och beskriva deras egenskaper,
- för att utöka ordförrådet, särskilt skillnaderna och likheterna,
- för att röra, observera och beskriva löv, nötter, koner, nålar.

Varianter

- Lägg korten och relaterade löv och nötter eller kottar från skogen i alfabetisk ordning – tänk på bokstäverna och ljuden från föremålen.
- Rörlig aktivitet – visa oss hur grenarna växer i trädet du plockade.
- Berättande - Plocka upp ett till tre kort och relaterade löv och nötter eller kottar från skogen och berätta en fantasifull historia om dem. Du kan också lägga till andra karaktärer i berättelsen.

17. En sak måste bort

Beskrivning

Vi samlar barnen framför en trasa. Sedan berättar vi för dem att vi kommer att lägga fyra olika saker från naturen på duken. Vi arrangerar dem i fyrkanten.

Vi ger namn till sakerna på duken och låter barnen upprepa namnen på de fyra sakerna från naturen.

Barn behöver prata med varandra i par och bestämma vilken sak som ska bort. De måste förklara varför de väljer den saken. Det finns inga rätta eller falska svar, bara deras tankar och åsikter.

Vi hjälper barnen med ord för att börja sina meningar: *Vi tycker att ... måste gå för detär ... de andra sakerna är.*

Låt paren ge sina exempel ett efter ett medan de andra barnen lyssnar.

När vi gör aktiviteten igen sätter vi nya saker och namnger dem, och låter barnen upprepa namnen innan vi lägger dem på duken.

Lämplig ålder: 7–9

Plats: någonstans utanför där du enkelt kan hitta olika saker från naturen

Material

- en trasa uppdelad i fyra rutor med linjer att lägga på marken

Syfte

- syftet med aktiviteten är att låta barnen tänka, prata och beskriva saker från naturen,
- de måste argumentera och förklara varför en av sakerna måste försvinna,
- vi uppmuntrar deras kreativitet när de bestämmer vad som måste försvinna.

Varianter

- Vi kan låta barnen göra samma aktivitet i små grupper.
- Vi kan låta dem bestämma vad de ska sätta i rutorna.

18. Antal

Beskrivning

Vi förbereder presenning med skrivna och målade siffror från 1 till 5 (t.ex. „1“, EN prick, EN linje; „2“, TVÅ prickar, TVÅ linjer; „3“, TRE prickar, en ritad triangel // etc....). Vi placerar dem på skogsmarken så att presenningarna syns tydligt och det finns tillräckligt med utrymme runt dem.

Vi ger barnen instruktioner att leta efter saker som motsvarar en 1 (eller 2, 3, 4, 5) eller saker som förekommer enskilt, i tvåor, i tre i naturen (ett ekollon, en sten, en kon, en shamrock, etc.). Barnen arbetar i grupp.

De sätter föremål på presenningen, och barnen förklarar för varandra varför de har valt varje sak (vi hjälper till att ge *namn*: *beechnut*, *tallbarr*, *kvist*, *lönnlöv*, etc.).

Alla barnen tittade på föremålen på presenningarna och diskuterade och förklarade för varandra varför de valdes.

Lämplig ålder: 3-6

Plats: skog med så mångsidig vegetation som möjligt, helst en blandskog

Material

- lastbilspresenning med siffror och symboler

Syfte

- att utveckla språket genom dialog och beskrivning,
- det är motiverande att gå på en „skattjakt“, där inga prefabricerade föremål finns i naturen för att motsvara exakt ett nummer,
- att uppmuntra alla barn, även barn som kan ha problem med siffror, kan ha en känsla av prestation här.

Varianter

- Spelet fungerar i alla naturliga utrymmen (vid en bäck, på en strand, i en blomsteräng, etc.), vilket ger nya koncept till medvetenhet.
- Med vägledning kan ett collage skapas, som senare ställs ut på dagis. Vi kan fästa föremålen på kartong med varmt lim eller tejp. Spelet stannar kvar i minnet för ytterligare möjlighet till översikt. Det inbjuder till ytterligare dialog när barnen pratar med varandra om det eller förklarar vad som har presenterats för sina föräldrar.

19. Mandala

Beskrivning

Barnen delas in i grupper om 4 eller 5.

Vi ger instruktioner om att mandalan måste bestå av minst 4 eller 5 olika naturmaterial, varav varje naturmaterial måste innehålla minst 3 prover.

Varje grupp bestämmer en ledare som ska ge instruktioner om vilket material de ska hitta och hur många; 2 eller 3 barn är sökare och samlare, och de andra 2 skapar mandalan tillsammans med gruppledaren.

När mandalan är klar presenterar och beskriver varje grupp sin produkt.

Lämplig ålder: 5-9

Plats: skog, skolträdgård, fält

Material

- olika naturföremål

Syfte

- utveckling av kognitiva förmågor,
- utveckling av språkkunskaper (meningssyntax, ordförråd, etc.),
- utveckling av matematiskt språk,
- utveckling av orientering på underlag/golv,
- i en välbekant miljö observerar de förändringar i naturen med alla sina sinnen.

Varianter

- Aktiviteterna kan upprepas vid olika tider på året och barnen får ny kunskap om förändringar i naturen.

20. Sortera

Beskrivning

Barn samlar naturmaterial som finns precis där de är. Vi lägger dem på ett enfärgat tyg eller ett stort papper.

Vi ber barn att sortera efter:

- färg,
- form,
- storlek.

Barn ger idéer om på vilka andra sätt det är möjligt att sortera artiklar.

Lämplig ålder: 6–8

Plats: alla utemiljöer

Material

- olika naturföremål

Syfte

- att lära sig nya ord och begrepp, att lära sig vad som hör ihop, att lära sig att vi kan tänka på olika sätt,
- att lära sig grunderna i matematik – sortering.

21. Mönster! Gå som jag gör!

Beskrivning

Vi lägger ett mönster på en pappersremsa och täcker den med tyg.

Vi lyfter tyget och visar mönstret en minut för barnen, och sedan lägger vi tillbaka tyget.

Barn använder den tomma pappersremsan för att återskapa mönstret.

Vi uppmuntrar dem om hur många föremål de kan komma ihåg tillsammans.

Lämplig ålder: 6–8

Plats: alla utemiljöer

Material

- pappersremsor att sätta mönster på
- ett tyg som täcker mönstret

Syfte

- att lära sig ett mönster (dvs. en regelbunden upprepning i matematik),
- att förstå mönster och deras struktur, särskilja likheter och skillnader är början på algebraiskt tänkande,
- motivera med hjälp av överraskningsmoment, nyfikenhet och minnen,
- att lära sig nya ord och begrepp.

22. Matematisk utmaning

Beskrivning

Vi ställer in stoppuret på en minut och ber barnen att samla så många koner som de kan hitta. När tiden är slut räknar vi hur många strutar det fanns och frågar barnen:

Hur många poäng får du om varje kon ger 2 poäng?

Hur många poäng får du om varje kon ger 5 poäng?

Lämplig ålder: 6–8

Plats: alla utemiljöer

Material

- Stoppur
- en behållare för att samla upp konerna

Syfte

- att öva på att uppskatta tid och öva på att lägga till och räkna,
- att träna nummerräkning, addition och tidsuppfattning.

23. Användning av små vardagliga stunder: Måla med lera

Beskrivning

Ett barn står framför pedagogen, ler och visar den leriga spetsen på pekfingeret. Pedagog tar upp denna situation och visar honom sitt rena pekfinger, knäböjer ner och knackar på pekfingertippen med barnens pekfinger så att båda fingertopparna är fulla av lera. Genom att namnge vad som händer och reagera uppmärksamt och tillmötesgående kommer barnet att fortsätta med att måla eftersom han/hon känner sig accepterad och gillar att fortsätta denna spännande aktivitet. Förmodligen tar denna interaktion in fler barn.

Vi visar barnen ett sätt att måla på en tvättbar yta, botten av en stekpanna, en trädstubbe och en fallen stock.

Låt dem nu måla en bild tillsammans och åtfölja sina handlingar med språk. De kommer också att starta avtalsprocesser sinsemellan om skapandet av sin bild. „Hur mycket mer lera behöver vi?“ „Leran är högre där, och det finns ett hål här.“ „Men mitt hus behöver fortfarande en skorsten.“ etc.

Lämplig ålder: 2+

Plats: naturligt utrymme med vatten och jord (kan vara nära en bäck, vid havet, vid en sjö, fungerar också efter en regnskur eller efter att ha tvättat händerna i skogen)

Material

- vatten, jord, slät, tvättbar yta eller en trädstubbe, en fallen trädstam

Syfte

- att tillämpa språkinlärningsstrategierna för pedagoger,
- att vara uppmärksam på små vardagssituationer,
- att gå från icke-verbal kommunikation till verbal kommunikation,
- att fånga upp barnets kommunikativa impuls,
- för att utöka ordförrådet, använda språk och interaktioner,
- att uppmuntra barnets intresse/nyfikenhet i lera/lerigt vatten,
- att använda sinnen,
- att uppmuntra barnets intresse för uppmärksamhet, delning, interaktion och dialog.

24. Bygg ditt eget boende

Beskrivning

Vi samlas med en liten grupp barn och visar dem några bilder eller exempel på små naturliga livsmiljöer (t.ex. djurhabitat, tipier och andra människobyggda tillflyktsorter).

Barnen bestämmer vilken typ av boende de vill bygga.

De måste hitta en lämplig plats och samla in allt material som behövs.

Vid behov börjar pedagogerna bygga huset tillsammans med barnen.

Vi namnger verktyg, material och föremål.

När vi är klara med byggprocessen presenterar barnen alla delar av huset.

Vi kan ta en lunchrast framför bostaden och dokumentera den slutliga skapelsen.

Lämplig ålder: 5+

Plats: naturliga platser med mycket naturmaterial, såsom pinnar, löv, långa tunna trästockar

Material

- bilder av naturliga livsmiljöer
- naturligt material: pinnar, löv, tunna stockar, jord, lera, etc.
- byggverktyg, vid behov: rep, yxa, spatel

Syfte

- att uppmuntra social kontakt och social anknytning,
- att uppmuntra varje barns kommunikationsförmåga,
- för att utöka ordförrådet via beskrivning och namngivning av vissa objekt,
- att utöka grammatikkunskaper via beskrivning av vissa åtgärder och handlingsplaner,

- att stimulera språket via motoriska åtgärder,
- att motivera barn att skapa något med egna händer från grunden,
- att engagera sig i äventyret att ha ett eget hus och plats i slutet,
- att observera och experimentera med naturföremåls matematiska och fysikaliska egenskaper/beteenden.

Varianter

- Anslutningen till djurens livsmiljöer kan utökas med ytterligare information och andra projekt.

25. Imaginärt alvhus

Beskrivning

Barnen är indelade i grupper.

Vi ger instruktioner om att varje grupp bygger ett imaginärt hus för en älva som bor i skogen.

När grupperna är klara med sitt arbete beskriver var och en sin fantasiresidens.

Lämplig ålder: 5-9

Plats: skog, skolträdgård, fält

Material

- naturmaterial: pinnar, löv, jord, lera, sand

Syfte

- utveckling av språkkunskaper (meningssyntax, ordförråd, etc.),
- utveckling av matematiskt språk,
- utveckling av orientering på underlag/golv,
- att vänja sig vid att arbeta i grupp,
- utbildning i att observera detaljer,
- i en välbekant miljö observerar de förändringar i naturen med alla sina sinnen.

Varianter

- Aktiviteterna kan upprepas vid olika tider på året och barnen får ny kunskap om förändringar i naturen.
- De kan fortsätta bygga i flera dagar och ansluta alla hus till älva city.

26. Marmorlöpning

Beskrivning

Vi samlar grupper om 5–8 barn per 1 vuxen.

Vi säger några motiverande meningar för bygggrupperna.

Förberedelse (10–15 minuter): En grupp förbereder sluttningsområdet och rengör små pinnar, stenar och löv. De kan repa en rännsten i marken så att bollen kan rulla på senare. Den andra gruppen samlar olika material som stenar, löv, bark, pinnar etc.

Bygga marmorbanan (20–25 minuter): Är det nödvändigt att trycka på marmor? Är gruppen okej att bygga allt i ett, eller är det bättre att dela upp byggsektorerna? Springer marmor eller inte? Ska vi göra tester på vilket material som är bra för vilken del av marmorkörningen? (t.ex. bark är bra för ett hopp, pinnar för konturer.)

Implementering (10 minuter): Testa de olika typerna av bollar, kulor etc.

Reflektion: Barn beskriver hur det gick.

Lämplig ålder: 5+

Plats: områden med sluttningar eller en sluttning med en mängd olika material

Material

- pinnar, stenar, bark, gräs, lera, löv etc.
- trubbiga knivar, blad, kratta
- olika bollar (kulor, golfbollar, tennisbollar, bordtennisbollar, gummibollar)
- korgar eller hinkar för transport av insamlat material

Syfte

- lära känna olika material (kvaliteter, etc),
- främja social och känslomässig utveckling i små grupper,
- främja självförtroende genom aktivt samarbete,
- ökad koncentrationsförmåga,
- samarbete och kommunikation i team,
- kommunikativt utbyte under byggskedet,
- inläring av nytt ordförråd (material, handlingar, etc.),
- medvetenhet om natur och miljö,
- lära känna olika material (t.ex. lera, löv, pinnar, bark, gräs),
- agera i grupp,
- i samband med motorik, rörelse, utforskning och sinnen,
- de övar på att beskriva vad de vill göra och utarbetar en plan.

Varianter

- Beroende på ålder kan det finnas mindre grupper; vi kan förbereda oss en dag tidigare.
- Kanske vill barnen ta med något själva för att testa om det är bra för marmorbanan.
- Vi kan testa olika områden: i skogen, på gräset, i leriga områden.

27. Efterlikna ett djur

Beskrivning

Vi samlar barnen och ger dem instruktioner om att de ska imitera djur som lever i skogen på olika sätt.

Barn rör sig mellan platserna där bilderna och instruktionerna finns och följer instruktionerna, till exempel:

- Viloläge som en igelkott. Lagg dig ner i bladen på marken och använd bladen som skydd. Namnge hibernationsmånaden tillsammans, med början i november och slut i mars. Låt barnen reflektera över hur det skulle kännas att ligga i dvala så länge. Vad händer i naturen under dessa månader? Varför tror du att igelkottarna går i dvala?
- Försök att bli lika hög som en älg/älg. Hur kan du nå den höjden? Hur känns det att vara så högt upp? Vad kan du se när du är högt upp från marken?
- Samla kottar som en ekorre. På en dag måste en ekorre äta frön från 25–30 kottar. Hitta 30 kottar och försök att få ut några frön och undersöka dem. Hur ser fröna ut och luktar? Hur tycker du att de smakar?
- Hoppa som en hare. Försök att sätta benen framför armarna. Hur känns det? Försök att hoppa långsamt och snabbt. Försök att hoppa kort och långt.
- Hitta mat som en hjort. Vad tror du att de gillar att äta den här säsongen och andra årstider? Vad tror du att de äter när det är snö eller is på marken? Hur får de sin mat på vintern?

Lämplig ålder: 7–9

Plats: en miljö där djuren lever normalt

Material

- Bilder på djuren som barn ska göra
- Häng upp bilderna och instruktionerna för aktiviteterna i förväg i skogen.

Syfte

- imitera olika djur för att lära sig och upprepa fakta om dem och hur de lever och anpassar sig under olika årstider i naturen,
- Använda fantasi och rörelse baserat på fakta från djuren.

Varianter

- Vi kan arbeta med andra djur som bor i skogen och förbereda olika aktiviteter.

28. Berättarstenar

Beskrivning

Vi gör en cirkel och sätter oss ner.

Barnet, vars tur det är att berätta historien, drar ur påsen fem stenar på vilka det finns symboler från två olika berättelser kända för barn. Han sätter dem bredvid varandra.

Sedan berättar han en historia som innehåller dessa symboler.

De andra barnen lyssnar, och om berättaren vill kan de hjälpa till.

Lämplig ålder: 3+

Plats: inomhus eller utomhus (skog, äng, lekplats, klassrum, etc.)

Material

- berättelsestenar med bilder från berättelser

Syfte

- med hjälp av stenar berättar barnen självständigt en ny historia,
- de lär sig nya ord,
- de lär sig skillnaden mellan litterärt språk och talad dialekt.

Varianter

- Spelet kan spelas när som helst. Vi kan rita alla symboler för alla berättelser på stenarna (beroende på ämnet som diskuteras).
- Symboler från mer än två olika berättelser kan blandas ihop för att öka svårigheten. Vi kan justera antalet berättare så att de kompletterar varandra.

29. Att göra en bok

Beskrivning

Barn går och hittar ett intressant föremål i naturen.

Vi delar upp barnen i mindre grupper (när de är bekanta med konceptet kan hela gruppen delta), och varje individ berättar en mening i berättelsen, så alla tillsammans skapar en berättelse.

Barnet vars tur är berättar en mening, som kan innehålla intressanta föremål från naturen (även bara ord om de är yngre).

De andra barnen lyssnar, och om berättaren vill kan de hjälpa till.

Sedan överförs uppgiften till nästa barn.

Vuxna kan skriva berättelsen eller spela in den på digitala medier.

Den sista uppgiften är att presentera berättelsen för varandra, och alla barn som deltog i att skapa en berättelse måste berätta en mening för publiken (andra grupper).

Lämplig ålder: 3+

Plats: inomhus eller utomhus (skog, äng, lekplats, klassrum, etc.)

Material

- pinonar, stenar, bark, gräs, lera, löv etc.

Syfte

- att lära sig nya ord,
- de lär sig skillnaden mellan litterärt språk och talad dialekt,
- att presentera en berättelse för de andra.

Varianter

- Spelet kan spelas när som helst.
- Vi kan göra mindre eller större grupper.
- Vi kan läsa berättelsen nästa gång och ändra den eller lägga till något innehåll.
- När vi har den slutliga versionen kan vi skriva en bok (rita illustrationerna och skriva ut en kopia eller göra en onlineversion av vår bok).

Exempel

Exempel på en bok (2 gånger i skogen, teckning och färgläggning i dagis och göra onlineversion (gjord av en vuxen)).

Boken berättas av barn som berättar en historia. Det finns också en tryckt version av den.

Bild1: Bokomslag

Bild2: Sida 5 i boken

Bild3: Sida 16 i boken

30. Upptäckter med en borste och vatten

Beskrivning

Vi tar med upptäcktslådan ut och presenterar aktiviteten genom att visa vilka verktyg som kommer att användas.

Vi beskriver vad syftet med utforskningen är och lägger till frågan: Vad händer när borsten och vattnet möter stenarna eller andra naturmaterial?

Barn försöker hitta nyanser, ord för känslan av hur stenen känns mot kinden, till exempel stenarnas temperatur, olika texturer, vikt, storlek, sortering, balans etc.

De utforskar förändringen med vattnet på stenen.

Stenarna vaknar till liv genom att måla ögon. Stenarna förvandlas till olika figurer, och barnen kan berätta en historia om dem. Eftersom stenarna ständigt förändras, gör barnen olika associationer med andra erfarenheter som de bär med sig och provar dem i detta nya sammanhang.

Barn undrar när vattnet avdunstar och skapar sedan frågor om varför detta händer.

Det finns en testning av olika teorier: jämför med målning på handen och regnkläder. Vad händer med substratet i mötet med vattnet och när vattnet „försvinner“?

Barn utforskar också färger, mönster och utseende, storlek och form, och letar efter jämförelser och skillnader.

Lämplig ålder: 2-5

Plats: utomhus, för att utforska en plats i staden, till exempel en park

Material

- ett vitt ark, stenar, vatten i en burk, borstar, papper på skissblock och pennor

Syfte

- att utveckla språket (specifikt ordförråd och berättande) genom att utforska detaljer i naturen,
- att betona vikten av fantasi och spela för olika upptäckter i samband med nyfikenhet, iakttagelseförmåga, sinnen.

Varianter

- Under vintern, vad händer med vattnet och stenarna utanför? Vad händer om vi använder snö i stället för vatten (snö är en annan form av vatten)? En variant av denna aktivitet är att lägga till färger till vattnet eller använda akvareller.

31. Sagohjältar gjorda av naturmaterial

Beskrivning

Läraren läser alla sagor eller sånger för barnen.

Barnen är indelade i grupper.

Varje grupp väljer en av karaktärerna från sagan/låten.

Varje grupp använder naturliga material för att skapa en utvald karaktär från en saga/sång.

Grupperna presenterar sin karaktär för den andra gruppen och upprepar den tidigare hörda sagan/sången.

Lämplig ålder: 5-9

Plats: skog

Material

- naturmaterial på skogsbottnen

Syfte

- barn återskapar en berättelse eller dikt som vi läser eller berättar för barnen med hjälp av naturmaterial,
- barn utforskar skogen och lär sig om olika föremål,
- barn utvecklar ordförråd och kommunikationsförmåga,
- barn utvecklar sociala färdigheter.

Varianter

- Läraren delar in barnen i grupper; varje grupp får en annan välkänd saga (Snövit, Rödluvan, Vargen och de sju små barnen, etc.). Barn skapar huvudpersonerna från berättelsen från naturmaterial och kan också skapa omgivningen. De andra grupperna får en saga och medlemmarna måste fundera ut sagans titel.
- Barn kan göra samma aktivitet i parken.
- Aktiviteten passar alla årstider utan snö.

32. Snömasker

Beskrivning

Barn gör en mask av frusen snö. Hålen är enklast att designa med hjälp av en pinne.

Med hjälp av masken förvandlar de den till en imaginär varelse.

De ger varelsen ett imaginärt namn.

De introducerar varelserna för de andra.

Lämplig ålder: 4–9

Plats: en plats med frusen snö

Material

- snö

Syfte

- de skapar en berättelse med hjälp av snömasker,
- de utvecklar ordförråd och kommunikationsförmåga,
- de utvecklar sociala färdigheter,
- de utforskar frusen snö.

Varianter

- Läraren delar in barnen i par eller grupper.
- Varje par skapar en berättelse om en snödjur och presenterar den för andra.

33. Ankorna

Beskrivning

Läraren hittar en pinne som är lite som en anka. Hon sätter sig ner utan att prata med någon först och börjar snida. Barn kommer förbi och är intresserade. De frågar: „Vad gör du? Pedagog: „Vad tror du att jag gör?“ Barn: 'Carving.' Då handlar det om formen. Läraren frågar om barnen kan se vad hon vill tälja. Den karakteristiska „näbben“ gör det lätt att känna igen en anka, men när läraren målar näbben orange och drar ögon med hjälp av en penna vet barnen att de tittar på en anka.

Anden börjar prata med barnen genom läraren. Den berättar för dem att den är vilse i skogen eller att den inte längre vill leva på floden och letar efter nya äventyr. Dessutom skulle hon vilja ha vänner, säger hon.

Antingen erbjuder barnen att vara hennes vän, eller så föreslår de att göra fler ankor.

I så fall instruerar läraren barnen att leta efter „ankpinnar“ själva.

Barn som kan tälja sig själva täljer sedan sina egna djur och målar dem på.

Barn som ännu inte kan/får tälja (dvs. de under fyra år) får hjälp av läraren att tälja näbben. De kan måla sig själva.

Lämplig ålder: 3-6

Plats: skog, var som helst där du kan hitta pinnar

Material

- pinnar (död ved)
- skärkniv
- campingmattor
- pennor (orange)
- sharpie-markör (svartvitt)

Syfte

- barn får möjlighet att öva på att tala genom ett „övergångsobjekt“; det är ofta så att talblyga barn inte gillar att berätta en historia eller ens prata, absolut inte i närvaro av vuxna (utan även med andra barn),
- de kommunicerar med hjälp av en docka eller ett annat föremål; objektet fungerar som ett kommunikationsmedel för att tala,
- ett självgjort, „animerat“ objekt ger barnen styrka och självförtroende,
- de snidade figurerna talar till varandra genom barnen; kommunikation utövas,
- barnen vill göra detsamma och göra egna ankor.

Variationer:

- Barnen tar med sig sina ankor och inkluderar dem i sin fria lek.
- Några barn stannar på hantverksområdet och börjar leka med ankorna.
- Det är viktigt att vara uppmärksam på reglerna när du snider (håll avstånd, sitt medan du snider och snida bort från kroppen).

34. Den längsta meningen

Beskrivning

I skogen letar barn efter tre saker (naturmaterial) efter eget val.

De komponerar en mening där de måste inkludera alla tre sakerna.

Med hjälp av sina sinnen (beröring, lukt, lyssnande, etc.) lägger de till så många adjektiv som möjligt till saker och försöker komponera så långa meningar som möjligt.

Lämplig ålder: 5-9

Plats: skog, skolträdgård, fält

Material

- naturmaterial

Syfte

- utveckling av språkkunskaper (meningssyntax, ordförråd, etc.),
- utbildning i att observera detaljer,
- i en välbekant miljö observerar de förändringar i naturen med alla sina sinnen.

Varianter

- Aktiviteterna kan upprepas vid olika tider på året och barnen får ny kunskap om förändringar i naturen.

35. Den magiska pinnen

Beskrivning

Vi samlar barnen och berättar att vi har en magisk pinne från ett troll och några magiska ord att använda när vi använder den magiska pinnen.

Vi frågar barnen om de vet vad ett troll är (om inte, visa dem en teckning av ett troll).

När vi svänger pinnen runt blir vi alla troll. Vi frågar barnen om de vill att vi ska göra det.

Vi svänger pinnen runt, säger den magiska dikten (eller några andra magiska ord) och låter berättelsen börja.

I sagans skog där snurrar sagans slända och spinner tråd så blank som solen är. I sagans skog kan nästan allting hända och allting händer också där *av Lennart Hellsing*.

Börja berätta en historia om dina troll som bor i skogen och låt barnen fylla i berättelsen med förslag på:

- hur ser du ut (ögon, öron, svans, färg, storlek, ålder),
- hur rör du dig – gör de rörelser som barnen föreslår,
 - Vad du gillar,
 - vad du inte gillar,
 - var du sover,
 - vad du äter.

Låt barnen välja ingredienser till en trollsoppa och namnge de saker som de ger dig innan du lägger dem i trollsoppan.

Låt barnen smaka på soppan och låt barnen beskriva smaken av den.

Avsluta berättelsen genom att svänga den magiska pinnen och säga den magiska dikten igen.

Lämplig ålder: 7–9

Plats: var som helst utanför där du kan hitta en pinne på marken och få lite inspiration från omgivningen

Material

- pinnar, naturmaterial
- en teckning av ett troll

Syfte

- En aktivitet med berättande av en lärare uppmuntrar en grupp barn att öva på att prata, agera och lyssna på varandra.
- Upplev och utveckla språk, fantasi och berättande tillsammans.

Varianter

- Vi kan ta med svansar som barnen kan bära när de blir troll.
- Låt barnen hitta sina egna magiska pinnar och låta dem bestämma hur de ska användas och vad de vill bli och skapa berättelser om.

36. Vår ritual: Lyssna, var med, var en del av det!

Beskrivning

Tillverkning av rytmpinnar

Först letar vi efter lämpligt trä (dvs. döda grenar utan att skada ett levande träd). Barnen kan hjälpa till att såga. De måste lära sig det rätta sättet att snida. När de skalar av träets bark instrueras de att använda rätt teknik: Flytta alltid kniven bort från din kropp! Nära ackompanjemang av en vuxen är viktigt.

I det sista steget kan barnen dekorera sina rytmpinnar. Snidningen är en del av „skogens fritid“, vilket innebär att det är upp till barnen om och när de gör snidningen, ensam eller i grupp.

Sång och rytm

Vi använder våra instrument för att sjunga. Trumman gör en enkel rytm. Läraren använder rytmpinnar och barnen är med.

Vår ritual: Lyssna, var med, var en del av det!

1. Vi kan sjunga sången „Der Wald macht Musik“: „Lyssna, lyssna, skogsbarn, vad roligt, skogen, skogen gör musik idag, och vi är med. Vi sjunger, sjunger, sjunger är sång.“ Trumman och rytmstängerna gör rytmen och avslutar låten tillsammans med ytterligare tre rytmslag. Tystnad!
2. Vi lyssnar på skogsmusiken i en eller två minuters tystnad.
3. I slutet av tystnaden. Allt fler barn lyfter händerna. Med en blick, en nick eller en annan gest låter läraren barnen veta att de kan berätta, en efter en, vad de har hört eller känt när de lyssnat. Läraren ger inga kommentarer och ser till att barnen lyssnar respektfullt, även om vissa uppfattningar är orealistiska och uttryck för ett barns fantasi; till exempel hör barn ibland ljudet av rinnande vatten, även om det inte finns något rinnande vatten i vår skogsskola.

Lämplig ålder: 5–7

Plats: en lugn plats där barnen kan sitta på koffertar eller i en „skogsoffa“ är mycket bättre än att sitta på marken

Material

- handsåg, täljknivar för barn
- sånger och sånger från hela världen, lämpliga för grundskolebarn

Syfte

- Upplev naturen som en plats för ensamhet och harmoni,
- Lyssna på naturen,
- Att lära sig melodier, texter och rytmer med låtar från olika delar av världen,
- Sång med gester och rörelser,
- Språkutveckling genom artikulering av vad vi hör och känner samtidigt som vi lyssnar på skogsmusik och respektfull kommunikation inom gruppen,
- Naturens ljud stimulerar kopplingen till vår skog, låten „Der Wald macht Musik“ och trummans rytm.

Varianter

- Vi kan göra vår egen skogsmusik och imitera naturens ljud som vi har hört. Våra munnar kan sjunga, vissla, väsa, viska, slå, etc., och våra kroppar kan vara våra trummor. Enkla instrument som klockor, skallror, pinnar och stenar kan hjälpa till att imitera väderfenomen eller ljud från djur (t.ex. knackning av en hackspett).
- Olika sånger om årstiderna, naturen eller andra ämnen kan sjungas med rörelser och gester som skapas av barnen själva. Barnen kan bestämma om de vill ackompanjera ljuden med sina rytmiska slag eller med rörelser och gester.
- Olika låtar kan kräva olika rytmer, och återigen är det upp till barnen hur långt vi kan gå i att utveckla vår egen skogsmusik.

Källor

- Unmada Kinderlieder (tyska)
„Wunderwasser – Starke Lieder und Tänze aus dem Kinderwald“ Buch und CD, Öktozia Verlag, Münster 2001
<https://unmada.de>
<https://unikum-musik.de/produkt-kategorie/sets>
- Schnitzen mit Richard Irvine 'Forest Craft Book' (engelska)
<https://richardirvine.co.uk/forest-craft-book/>
Idé och förverkligande av Jürgen „Ben“ Bender, grundare av „Children Forest School“ i grundskolan Wohra, Tyskland

